

DEBÁN D'O NUEVO ABAMPROYEUTO DE LEI DE LUENGAS

A Chunta Direutiba d'o Consello d'a Fabla Aragonesa, reunida d'urchenzia o día 25 de chunio ta desaminar e balurar o nuevo abamproyeuto de Lei de Luengas presentato o día 19 de chunio por o Gubierno d'Aragón, deseyea esprisar o suyo permenamiento por as numbrosas restrizions que i fica, en contimparanza con a bichén Lei 10/2009, d'uso, proteuzión e promozión d'as luengas propias d'Aragón:

1. Pasa de 36 á 25 articlos.
2. Elimina cabos muito senificatibos d'os Requilorios
3. En puesto de referir-se á l'aragonés e á o catalán, l'abamproyeuto se refiere á "ras luengas e modalidaz lingüísticas propias d'Aragón", esprisión indeterminata, poco definitiva e tasamén rigorosa.
4. Reconoxe o dreito á fer uso d'as luengas e modalidaz lingüísticas propias d'Aragón nomás en as zonas d'emplego istorico predominán, cosa que resulta muito restritiba.
5. Elimina l'artículo 6 sobre tutela almenistratiba e chudizial ta protexer e fer efeutibos os dreitos lingüísticos.
6. En l'artículo 5 abuega ra zona de l'aragonés á ras "arias pirinenca e prepirinenca", olvidando-se d'os Semontanos.
7. Elimina de raso o capetulo III que se referiba á o Consello Superior d'as Luengas Propias d'Aragón: no bi ha denguna referencia á iste organismo.
8. S'eliminan as Academias de l'aragonés e d'o catalán e, en o suyo puesto, se creya solo que una, denominata "Academia Aragonesa d'a Luenga", que os primers miembros serán desinatos por as Cortes d'Aragón e por o Gubierno d'Aragón, con o que se politiza á o masimo a custión lingüística.
9. Por tot o testo, e muito señaladamén cuan fa referencia á l'amostranza, uso publico, meyos de comunicazió, etz. cambea o berbo "se guarenziará" por "se fomentará" u "se promoberá", formulas que sochieren menor compromís.
10. En charrar d'as diferens formas de promozión d'as luengas (art, 11, artis 20), antimás de suprimir bels cabos, en toz, dimpués de do diz "luengas", adibe "e modalidaz lingüísticas", cosa que caleba dar por supuesto; pero o emplego d'a conchunzió copulatiba (no pas disyuntiba) fa imbiabile u muito difízil a suya aplicazió.
11. En l'artículo 13 (artis 23) nomás espresa de forma imprecisa que "se fomentará ra suya amostranza", pero elimina "como materia integrán d'o currículo".
12. Elimina l'artículo 24 que feba referencia á ra presenzia d'as luengas en os estudios superiors e unibersitarios.
13. Elimina o punto 3 de l'artículo 26 que deziba que "o profesorado d'as luengas propias estará sozmeso á o mesmo rechimen churidico que o profesorado d'as demás materias d'o currículo"
14. S'eliminan os puntos 2, 3, 4 e 5 de l'artículo 27, an que se concretaba o uso publico d'as luengas por os ziudadanos en as Instituzions e Almenistracions publicas aragonesas.

15. Os conzellos podían proponer (art. 3 d'a Lei 10/2009) a denominación d'a modalidá lingüística local; agora pueden establecer (Desposición adicional primera d'o nuevo abamproyecto), dando entrada á ra opinión de políticos en feitos científicos.
16. Se suprime a gradualidá, con plazos, en l'aplicación d'a Lei (Desposición adicional tercera), asinas como l'organo alministrativo ta ra aplicación d'a Lei (Desposición adicional quinta), o que puede estar endizio de que bi ha una radita boluntá d'aplicar-la.
17. Á ra fin, introduce una "Desposición zircunduzidera" por a que se zircunduze a Lei 10/2009 de Luengas propias d'Aragón.

En resumen, á o nuestro parixer, o testo ye muito restritibo, mica angluzioso, mica rigoroso en o científico, politiza á o masimo as custions lingüísticas e resulta d'aplicación muito difízil. Ye una síntesis d'a bichén Lei 10/2009, pero suprime puntos importants. En puesto d'amparar e promover, suprime u abuega Os dreitos lingüísticos d'os fabladors d'as luengas minoritarias d'Aragón. Tanimientres enzide en l'atomización, manca d'una ambiesta clara de conchunto, en no reconoxer a luenga aragonesa ni a luenga catalana e en olvidar-se d'o estándar supralocal ta uso en meyos de comunicación, cursos superiors de l'amostranza e Alministracions publicas. Deseyamos por tanto que s'amillore e se complete en o tramite parlamentario. E una begata que s'aiga amillorato, s'aplique. Á o nuestro chuizio no puede prezendir-se d'o reconoximiento espreso d'a luenga aragonesa, a suya amostranza ha á incluir-se en o curriculo e tenerba que considerar-se o reconoximiento d'autoridaz lingüísticas ta o catalán (deberba estar o Institut d'Estudis Catalans) e ta l'aragonés (creyemos que deberba estar o Consello Asesor de l'Aragonés, organo responsable d'a normatibización drento d'o Consello d'a Fabla Aragonesa); en caso de tronar-lo á creyar, deberban desinar os suyos miembros entidaz academicas e d'estudios contrastatas, reconoxitas e representatibas: Unibersidá de Zaragoza, Instituto d'Estudios Altoaragoneses, Consello d'a Fabla Aragonesa, etz.

O Consello d'a Fabla Aragonesa se mete á desposición d'o Gobierno d'Aragón ta amillorar-lo en o posible e treballar dezididamén por a dinificación, a proteuzión e a promoción d'as luengas propis d'Aragón, e muito espezialmén d'a luenga aragonesa, igual como biene fendo dende fa 36 añadas.

Uesca, 25 de chunio de 2012
CHUNTA DIREUTIBA
D'O CONSELLO D'A FABLA ARAGONESA